

BEWUST EN KRITISCH DIGITAAL GEDRAG STIMULEREN, HOE DAN?

11 maart 2023

EDUX

EVEN KENNISMAKEN...

EDUX

**IK STEL JULLIE VOOR AAN
MERIJN EN ENORA**

Chat GPT, een zegen of een vloek voor het onderwijs?

Economisch, Sociaal-maatschappelijk 20 januari 2023 Bron: NOS / NOS-Stories / NOSop3

ED

Regio

Algemeen

Sport

Video

Opinie

Koken &

Kinderen scoren 4,9 voor hun digitale kennis

Het is slecht gesteld met de digitale kennis van basisschoolleerlingen. Hun
bijkertijd blijkt uit onderzoek dat veel
al bij te spijkeren. 'Dat is zorgelijk.'

Menu nrc.nl abonneer

Over tien jaar is half Nederland niet meer geschikt voor zijn werk

Arbeidsmarkt We kunnen allemaal profiteren van de toenemende invloed van technologie op de arbeidsmarkt, zegt een denktank. Dat vergt wel flinke investeringen, ook van de werknemers zelf. Vier adviezen.

Christiaan Pelgrim 18 februari 2019 Leestijd 5 minuten

Smartphones in de klas, een heleboel onderzoek

Gepubliceerd op februari 14, 2023 door Pedro

De discussie is in Nederland aan het woeden, en ook hier beginnen meer en meer stemmen op te gaan om de telefoon op school te verbieden. Op mijn Engelstalige blog, vind je een pak onderzoek over dit thema. Even een bloemlezing;

- Al in 2015 was een longitudinale studie die negatieve effecten op leren aangaf, maar.. was perceptie-onderzoek bij slechts 24 deelnemers.
- Maar geen paniek: later onderzoek toont wel degelijk de negatieve effecten op schoolprestaties, ook hier. En we weten dat multitasken tijdens het leren sowieso slecht is, zie ook het overzichtswerk van Paul Kirschner en mezelf.
- Trouwens, iets minder telefoon per dag lijkt sowieso gezonder.
- We weten ook dat het vooral bepaalde groepen zijn die er meest negatieve effecten van ondervinden: de slechtst presterende leerlingen hebben net meest baat bij een verbod. Toch zijn de onderzoekers genuanceerd:

RTLnieuws

RTL Nieuws
Bekijk de laatste uitzending

Nederland

'Kinderen moeten verplicht computerles krijgen om werkloosheid te voorkomen'

Kinderen kunnen heel goed met een smartphone omgaan, maar hebben vaak geen flauw benul wat ze allemaal met technologie kunnen doen en hoe computers werken. En dat levert later problemen op bij het vinden van een baan, waarschuwen experts. De oplossing: verplichte scholing.

NOS Nieuws • Woensdag, 21:32

TikTok komt met timer voor minderjarigen, app gaat na een uur op slot

TikTok voert een speciale timer in voor minderjarigen, die de app vergrendelt als ze langer dan een uur per dag door de video's op het platform zitten te scrollen. Alleen als ze een wachtwoord invoeren, kunnen ze verder kijken. De maatregel gaat in de komende weken in.

BNNVARA Menu

Overzicht Video Actueel Hulpstukken Nieuwsbrief Kassa Vraag & Beantwoord Test Case

Kassa

Oogfonds luidt noodklok: steeds meer kinderen bijziend

▲ Het Chinese TikTok is zeker onder een jongeren een razend populaire app. © SOPA Images/LightRocket via Getty

Waarom zijn er zorgen over TikTok? 'Chinezen willen heel veel van ons weten'

DIGITALE GELETERDHEID ONDERWIJS

Iedereen moet mee in ICT

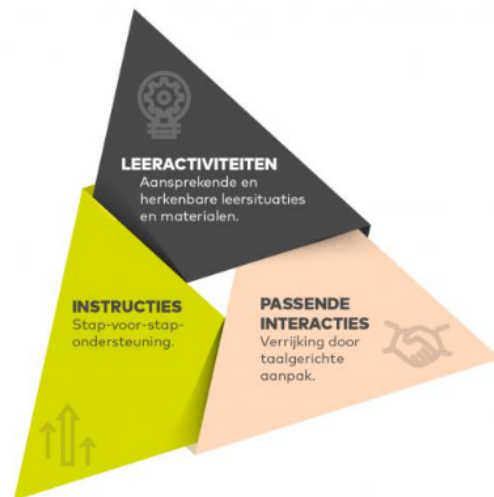
De samenleving wordt steeds digitaler. Scholen kunnen daar niet aan voorbij gaan.

Willem Kock en Erno Mijland

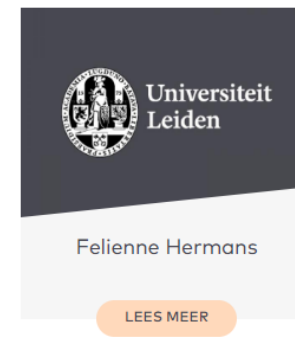
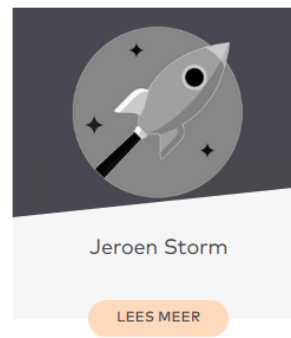
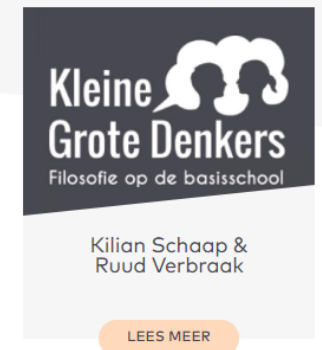
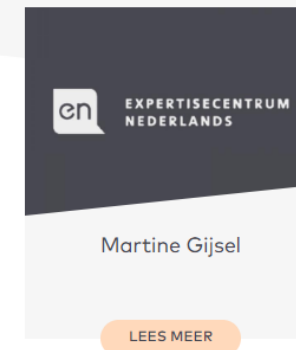
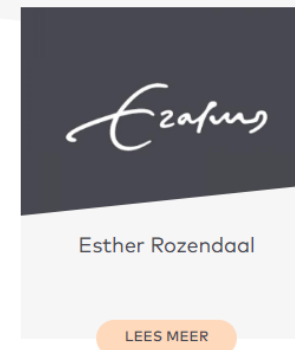
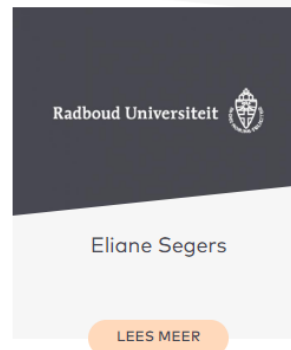
Leerkrachten schatten de digitale geletterdheid van hun leerlingen in met een rapportcijfer van 4,9. Het cijfer komt uit de nieuwste editie van de Mo-

DIGITALIG HEBBEN WE MOGEN ONTWIKKELEN SAMEN MET

- Het werkveld
- Wetenschappelijke klankbordgroep
- Team van professionals

DIGITALIG IS ONTWIKKELD SAMEN MET:

WAT GAAN WE DOEN?

1 Wat zegt onderzoek over het digitaal gedrag van onze jongeren?

2 Wat is bewust en kritisch digitaal gedrag?

3 Wat is de rol van impulscontrole en emotie regulatie

4 Hoe stimuleer ik bewust en kritisch digitaal gedrag?

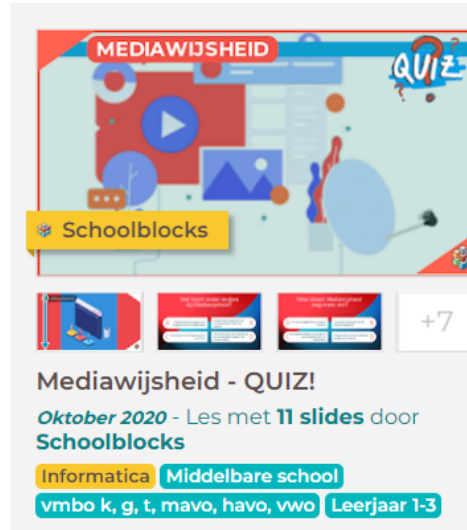
Wat zegt
onderzoek?

- *Media leidt tot impulsief gedrag (Rozendaal et al., 2019; Van de Sande, Segers et al., 2016; 2015)*
- *Er zijn grote verschillen in digitale geletterdheid tussen Nederlandse leerlingen (Leerlingmonitor, Kennisnet & Universiteit van Twente, 2020)*
- *Kennis en vaardigheden rond mediawijsheid leiden niet vanzelf tot bewust en kritisch digitaal gedrag (Rozendaal et al., 2009; 2019)*

Wat is bewust en kritisch digitaal gedrag?

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

Herkenbaar?

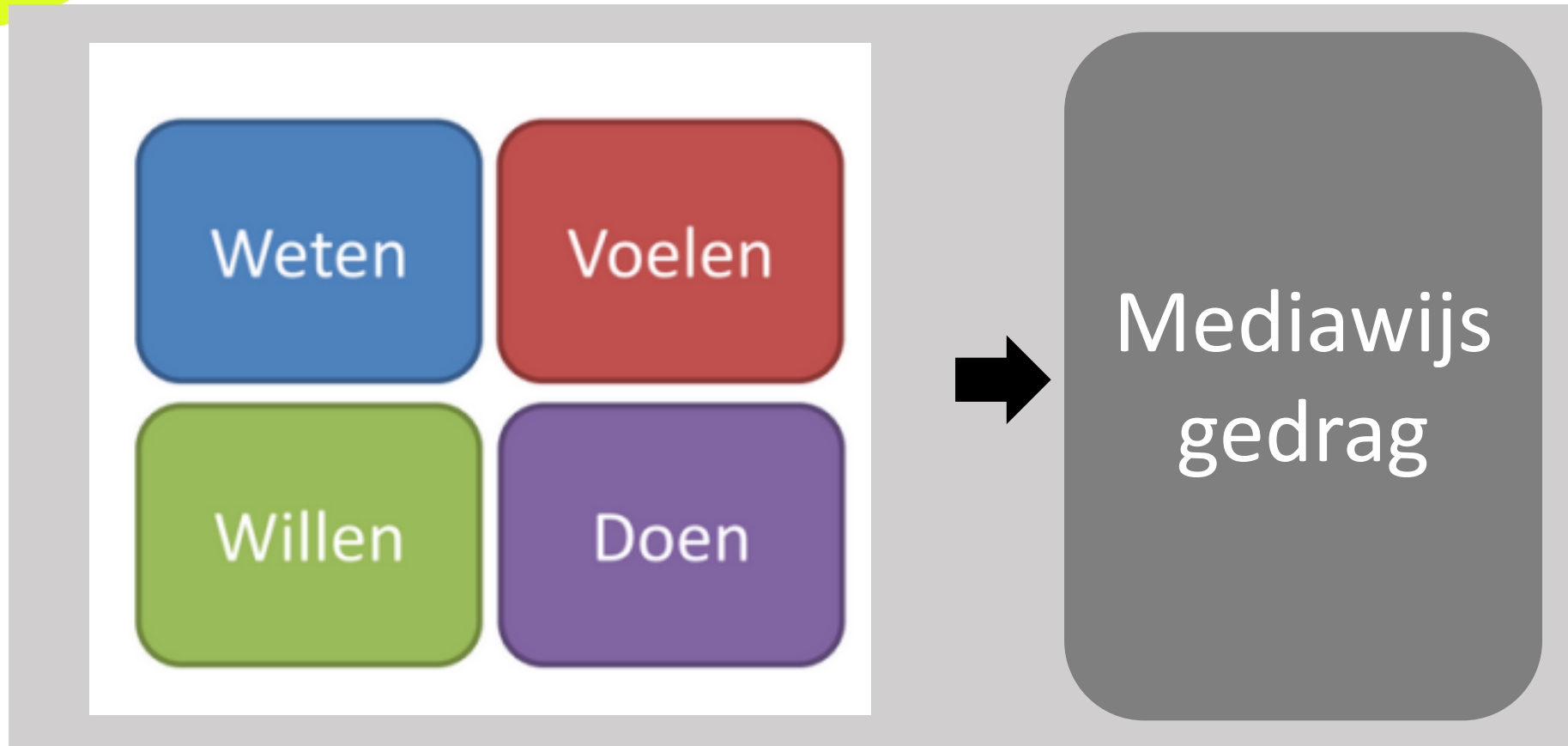

Kloof kennis - gedrag

Wat is bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

MEDIA EMPOWERMENT MODEL

Rozendaal, E. (2022). Media Empowerment model

<https://www.eur.nl/essb/media/2022-11-empowering-children-behave-safely-online-vidi-research-project0>

Wat is bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Uitgangspunt kinderen:

- Kinderen leren op eigen kracht

mee te bewegen met de digitaliserende samenleving

= bewust en kritisch digitaal gedrag

BEWUST EN KRITISCH DIGITAAL GEDRAG IS
DIGITALE *KENNIS* EN -*VAARDIGHEDEN*
PLUS IMPULSCONTROLE EN EMOTIEREGULATIE

EIGENSCHAPPEN MEDIA

**IMPULS EN
EMOTIE**

**DIRECT
BEVREDIGING**

Wat is de rol van
impulscontrole en
emotie regulatie?

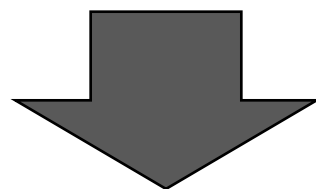
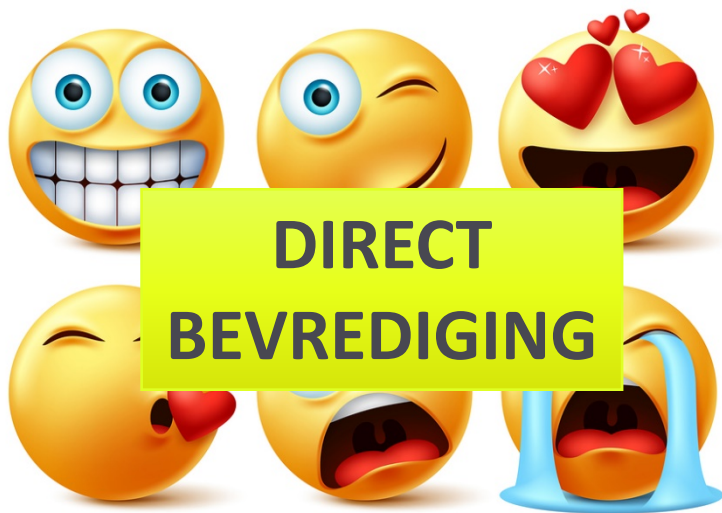
Mediagebruik veelal emotie en impuls gedreven

EIGENSCHAPPEN KINDEREN

Wat is de rol van impulscontrole en emotie regulatie?

Brein nog in ontwikkeling: actie- en aandachtcontrole

Wat is de rol van
impulscontrole en
emotie regulatie?

Motivatie en **vaardigheid** om eigen mediagedrag te
reguleren zijn beperkt, maar wél te trainen.

Pling! Ik kijk niet, ik kijk niet....heel even dan, alleen wat er op mijn scherm staat

Oeh, dat whatsapp berichtje op het scherm maakt me nieuwsgierig...heel vlug dan

Wat zeggen ze nu weer tegen me?!? Daar ga ik niet op reageren....[blijft in gedachte bij berichtje] ...toch wel!

Pling!

Oeh een grappig filmpje, toch nog héél even kijken. Die les kan ik heus wel volgen

Er zijn meer van die filmpjes. eentje nog, en dan stop ik echt!

Pling!

Wat?! Er is geboden op mijn advertentie. Dat moet nú anders gaat het niet door!

Pling!

Wat is de rol van impulscontrole en emotie regulatie?

Pling! Ik kijk niet, ik kijk niet...heel even dan, alleen wat er op mijn scherm staat

Oeh, dat whatsapp berichtje op het scherm maakt me nieuwsgierig...heel vlug dan

Wat zeggen ze nu weer tegen me?!? Daar ga ik niet op reageren....[blijft in gedachte bij berichtje] ...toch wel!

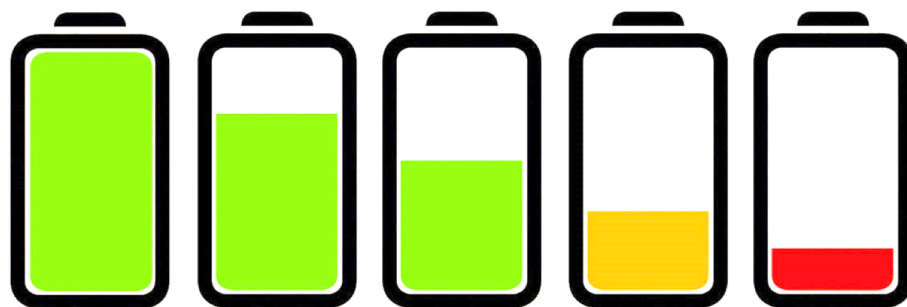
Pling!

Oeh een grappig filmpje, toch nog héél even kijken. Die les kan ik heus wel volgen

Er zijn meer van die filmpjes. eentje nog, en dan stop ik echt!

Wat?! Er is geboden op mijn advertentie. Dat moet nú anders gaat het niet door!

Pling!

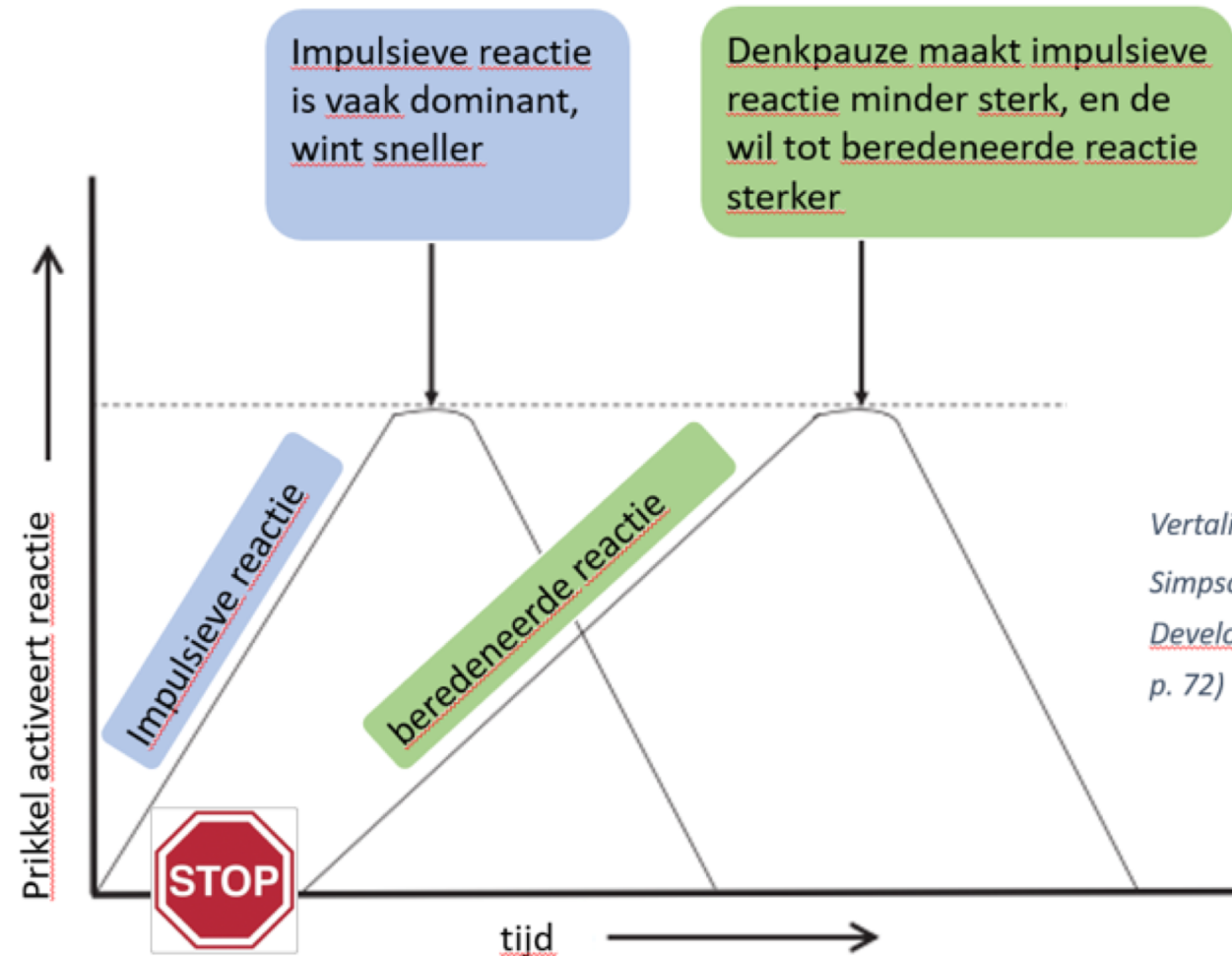

Pling!

Wat is de rol van impulscontrol en emotie regulatie?

STOP EN DENK
ZORGT
AUTOMATISCH
VOOR MINDER
IMPULSIVITEIT

Wat is de rol van
impulscontrole en
emotie regulatie?

Vertaling uit:
Simpson et al. (2012),
Developmental Science,
p. 72)

**IMPULSCONTROLE =
JOUW REM OP EEN NEIGING – **IMPULS**
OMDAT DE SITUATIE DAAR OM VRAAGT**

Wat is de rol van
impulscontrole en
emotie regulatie?

Moet vaak niet alleen gestopt worden, maar ook vervangen
door iets anders.

Gedrag

Bewust handelen, eigen regie, tijd en intensiteit van mobielgebruik reguleren, taakinitiatie

Gedachtes

denken en verwerken, je aandacht (blijven) richten op de juiste informatie, focus op je taak

Emoties

Bewustzijn van de emoties die media oproepen en wat dat met je doet, spijt van aanschaf of uiting voorkomen, emotieregulatie

Wat is de rol van impulscontrole en emotie regulatie?

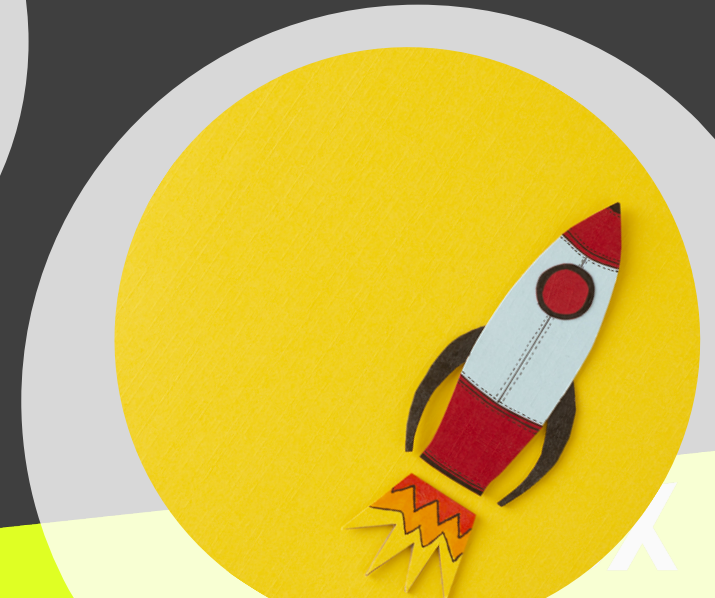
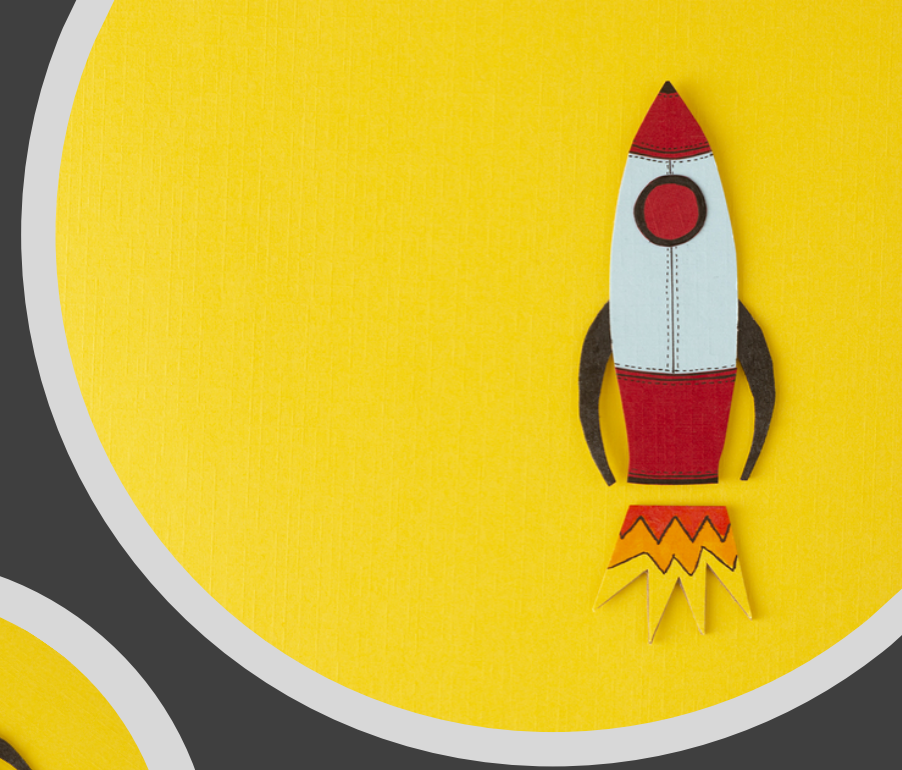
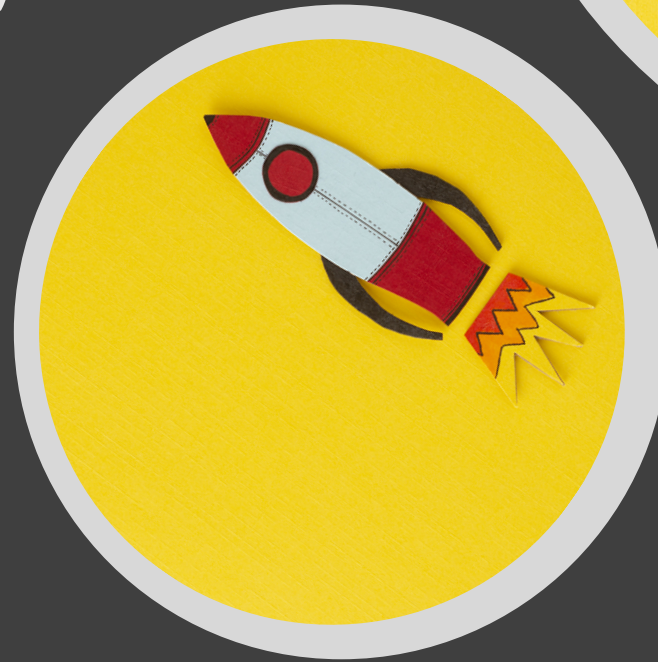
Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

**HOE KUNNEN WE
KINDEREN HELPEN HUN
MEDIAWIJZE KENNIS
OM TE ZETTEN IN
MEDIAWIJS GEDRAG?**

EMPOWERMENT (BOOSTING)

Versterk **alle competenties** die kinderen nodig hebben om **zelfstandig (op eigen kracht)** mediawijze keuzes te maken.

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Door de 'stop-en-denk' competentie van kinderen versterken

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Als,
dan

MINDFULNESS - EMOTIE LABELING (VAARDIGHEID: STOP-REACTIE)

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Rot toch op, je kan
niks, door jou hebben
we verloren.

13:54 ✓✓

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

EMOTIELABELING

Benoemen van emoties,
zorgt voor meer controle over die emoties,
waardoor ruimte ontstaat om door emoties
aangestuurd gedrag te veranderen

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

IMPLEMENTATIE-INTENTIE (VAARDIGHEID: DENK-REACTIE)

**Als,
dan**

Hoe stimuleer ik
bewust en
kritisch digitaal
gedrag?

Als ik een berichtje stuur,
dan zeg ik altijd iets aardigs.

Als ik reclame zie, **dan** let ik daar niet op.

Als ik een nieuwsbericht zie,
dan

Hoe stimuleer ik bewust en kritisch digitaal gedrag?

Wat is er aan de hand? Ik wil dit niet missen...

Ik moet huiswerk maken....

Ik ga mijn telefoon zo wegleggen...

Ik ben eigenlijk al te lang aan het Whatsappen...

Als

.....,

dan

.....

IMPLEMENTATIE-INTENTIE

Door het maken van een simpel als-dan plan,
wordt het *makkelijker* om bepaald mediawijs
gedrag uit te voeren.

Door oefening en herhaling kan het een
gewoonte worden.

STOP EN DENK IN DE PRAKTIJK

- Belangrijk dat kinderen de “dan” **zelf bedenken**, en de regie houden
Voorbeeld: Als ik huiswerk maak, dan zet ik mijn telefoon uit.
- Breng de grootste afleiders van de leerling in kaart en bespreek in welke situaties impulsieve reacties vaak opkomen. Vraag bijvoorbeeld: *In welke situaties vind jij het lastig om te stoppen?* Ga met leerlingen **in gesprek** over manieren die helpen zelf de controle te hebben.
- Help een leerling om zich eerst in de ander te verplaatsen, voordat hij/zij reageert. Leer leerlingen om vooruit te kijken.
- Hanteer '**stop-denk-doe**'. Spreek een duidelijk stopteken af. Gebruik daarvoor een positief teken, bijvoorbeeld een (geheim) teken als een duim omhoog steken o.i.d. Bespreek en train dit met de leerlingen en zet het in op een manier die succes heeft.
- Geef kinderen een korte pauze (een **stop**) om denktijd te creëren: "Ho stop, denk eerst even na..."
- Maak **samen afspraken** waar iedereen achter staat, bijvoorbeeld via een 'mediaposter'

Denk na over wat voor foto's je op sociale media plaatst, want.....

Niet te lang gamen, want.....

Niet zomaar geloven wat ze in reclames zeggen, want.....

A background image showing several arms of different skin tones reaching up and giving thumbs up, symbolizing approval or agreement.

Waarom vind jij het belangrijk om goed na te denken welke foto's je op sociale media plaatst?

Ik vind het belangrijk om goed na te denken over welke foto's ik op sociale media plaatst, omdat:

1.
2.

ZELF-OVERTUIGING

Versterkt de intrinsieke motivatie om gedrag aan te passen

DUS: BEWUST EN KRITISCH DIGITAAL GEDRAG IS
DIGITALE *KENNIS* EN -*VAARDIGHEDEN*
PLUS IMPULSCONTROLE EN EMOTIEREGULATIE

Praktische vertaling:

ONZE WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE **REGIE**-PRINCIPES

Rijke
context

Expliciete
instructie

Gesprekken
centraal

Impulscontrole
stimuleren

Evalueren en
analyseren

Deze REGIE-principes worden concreet gemaakt door:

- REGIE-Poster
- Media kaarten
- Leeractiviteiten

REGIE

OVER JE DIGITALE GEDRAG!

Technologie, (social)media en internet spelen een steeds grotere rol in het leven van kinderen en verleiden hen tot impulsief gedrag. Het is daarom niet makkelijk om zelf de regie te houden in de digitale wereld.

De REGIE-uitgangspunten van Digitalig helpen om op school bewust en kritisch digitaal gedrag bij kinderen te stimuleren:

WAAROM?

Over doen te denken bij mijn belevenissen en om de slag te geven met welke attitudes uit de digitale wereld ik ga om met mijn leven?

RIJKE CONTEXT

HOE? De juf of meester verbaast leerlingen die gaan over digitale geleendheid aan bestaande (toedieningen, thema's en projecten, en maakt de inhoud zo betekenisvol en realistisch mogelijk.

WAAROM?

Ik wil mijn leven over de technologie (social media en internet) zorgvuldig en bewust worden hoe de digitale wereld werkt. Ik heb daarvoor voldoende tijd om mijn gedachten te ordenen en te organiseren.

EXPLICITE INSTRUCTIE

HOE? De juf of meester doet aan bij wat we al weten over de digitale wereld, geeft duidelijke uitleg en helpt ons stap voor stap om strategieën eigen te maken.

WAAROM?

Ik wil de wereld om mij heen beter begrijpen en mijn mening over de digitale wereld en mijn automatische gedrag.

GESPREKKEN CENTRAAL

HOE? In de klas hebben we gesprekken over technologie, (social)media en internet. De juf of meester stelt uitdagende en open vragen en helpt ons bij het verkrijgen van inzicht en het opdoen van standpunten.

WAAROM?

Ik wil mijn leven over de technologie (social media en internet) zorgvuldig en bewust worden hoe de digitale wereld werkt. Ik heb daarvoor voldoende tijd om mijn gedachten te ordenen en te organiseren.

IMPULSCONTROLE STIMULEREN

HOE? In de klas bedenken we samen momenten om eerst na te denken en daarna pas te handelen. De juf of meester helpt ons om de digitale wereld te ervaren.

WAAROM?

Ik wil mijn leven over de technologie (social media en internet) zorgvuldig en bewust worden hoe de digitale wereld werkt. Ik heb daarvoor voldoende tijd om mijn gedachten te ordenen en te organiseren.

EVALUEREN EN ANALYSEREN

HOE? De juf of meester helpt me om kritisch na te denken over technologie, (social)media en internet door de mogelijkheden 'evalueren' en 'analyseren' stapsgewijs samen te oefenen.

www.edux.nl/digitalig

EDUX

PRAKTIJK

MEDIA KAARTEN

 DOMEIN MEDIAWISSELSHEID	VOORBEELDVRAGEN DIE BEWUST EN KRITISCH DIGITAAL GEDRAG (ANALYSEREN EN EVALUEREN) STIMULEREN		
	REFLECTIE OP EIGEN MEDIAGEBRUIK	BEWUST GEDRAG	KRITISCH DIGITAAL GEDRAG
			ANALYSEREN VAN EIGEN MEDIAGEBRUIK EVALUEREN VAN EIGEN MEDIAGEBRUIK
Ik help leerlingen om • te voelen en te benoemen wat media met je doet • bewust te worden van het eigen (patroon) van mediagebruik • te beseffen welke invloed het eigen mediagebruik heeft op het eigen leven • het eigen mediagebruik te evalueren (en mogelijk aan te passen) Het resultaat van de hulp die ik bied, is dat • de leerling zich bewust wordt van de rol van media in het eigen leven	Welk gevoel krijg je van de mediaboodschap? Hoe komt dat? Welk gevoel krijg je als je veel (of juist weinig) gebruik maakt van media? Hoe komt dat? Hulpvragen: • Noem een voorbeeld van een moment waarop je veel/weinig gebruik maakte van media. • Werd je daar boos, blij, bang en/of verdrietig van?	Hoe komt het dat sommige kinderen veel en andere mensen weinig gebruik maken van media denk je? Hulpvragen: • Welke tip zou je van andere kinderen willen geven, als het gaat om het gebruik van media? • Waardoor komt dat volgens jou? Wat voor redenen kun je nog meer bedenken?	Wat heb je geleerd over je eigen gedrag / omgang met media? Hulpvraag: • Welke tip zou je van andere kinderen willen geven, als het gaat om het gebruik van media? Waar zou je de volgende keer op letten, wanneer als je weer een mediaboodschap ziet? Hulpvragen: • Wat zou je de volgende keer anders doen? • Wat wil je de volgende keer niet vergeten?

edux.nl/digitalig

EDUX

REGIE POSTER

ACTIVITEITEN

EDUX

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

Onderzoek wijst uit dat mediawijze kennis niet automatisch leidt tot mediawijs gedrag

Bewust en kritisch digitaal gedrag is mediakennis en vaardigheden plus impulscontrole en emotieregulatie

Je kunt bewust en kritisch digitaal gedrag stimuleren door het aanleren van kennis (**weten**), het stimuleren van vaardigheden (**doen**), het reguleren van emoties (**voelen** = stop en denk) EN de motivatie (**willen** = het maken van een als-dan plan)

Door zelf REGIE te nemen en naast het bieden van instructie en lessen mediawijsheid ook in gesprek te gaan met kinderen, zodat zij REGIE leren nemen

MEER WETEN?

www.edux.nl/digitalig

Digitalig Event 10 mei 2023 www.edux.nl/digitaligevent

WAT NEEM JE MEE?

BEDANKT VOOR JULLIE ACTIEVE BIJDRAGE!

SCAN ME

Wendy Braat
Adviseur
06 - 51 36 67 39
w.goderie@edux.nl

edux.nl

EDUX